

ת"פ 1047/19 - מדינת ישראל נגד נאווה מלכה

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 1047-19 מדינת ישראל נ' בן משה (עציר) ואח'

בפני כבוד השופט שלמה בנג'ו

המאשימה - המשיבה: מדינת ישראל

נגד

המשיבה - הטוענת לזכות: נאווה מלכה

החלטה

בפניי בקשת המדינה לחלט את רכב הסקודה ששימש את הנאשם 3 שהורשע בתיק זה.

הנאשם 3 הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות של ייצור והכנת סמים בצוותא חדא עם הנאשם 2, החזקת סמים מסוכנים שלא לצריכה עצמית, החזקת כלים, שיבוש מהלכי משפט וניסיון השמדת ראיה.

להלן בקליפת אגוז העובדות הרלבנטיות, כפי שאלה נקבעו בהכרעת הדין.

הנאשמים 1 ו-2 הם שני אחים, והפעילו במהלך שנת 2018 ו-2019, שתי מעבדות סמים, בשתי דירות שונות בקרית חיים, בהן גידלו והפיקו סמים מסוג קנביס.

ביום 4/2/19 נעצר הנאשם 1, ומשנודע הדבר לנאשם 2, מיהר והזעיק את הנאשם 3 באישון לילה, לדירה בקריית חיים בה גודלו הסמים, בכדי לשנע את הסמים והציוד מהדירה, כדי להבריחם מהמקום, מחשש שהמשטרה תשים את ידה על הדירה.

במועד הנ"ל ומיד ובסמוך לאחר אותה קריאה טלפונית מצד הנאשם 2, הגיע הנאשם 3 לדירה עם רכב הסקודה (הרכב מושא החילוט), ויחד עם הנאשם 2, קצרו את צמחי הקנביס, ארזו אותם בארגזי קרטון, והחלו מעבירים אותם מהדירה אל תוך הרכב שחנה מחוץ לבית ובסמוך לו.

שוטרים שארבו לשניים, פשטו על הדירה, עצרו במקום את הנאשמים 2 ו-3, ותפסו את הסמים בעודם ארוזים בקרטונים מוכנים לשינוע כאשר חלק מהם הועמס כבר אל תוך הסקודה.

במעבדה שהתנהלה בדירה בה נתפסו הנאשם 2 והנאשם 3, נתפסו צמחי קנביס, במשקל כולל של - 55.61 ק"ג נטו, כלים המשמשים להכנה וגידול סמים, וציוד רב.

רכב הסקודה נתפס לצרכי חילוט ומוחזק בידי המשטרה.

הנאשמים 1 ו-2 הורשעו ונדונו בפני מותב אחר.

הנאשם 3 הורשע בעבירות המיוחסות לו ע"י מותב זה ונגזר דינו.

עמוד 1

עד כאן רקע תמציתי הרלבנטי לדיונונו, ומכאן לעניינים וההליכים הנוגעים לחילוט הרכב.

ההליכים להשבת ההרכב וטענות הצדדים:

כאמור, האירוע הוא מיום 4/2/2019. רק כשנתיים לאחר תפיסת הרכב, בחודש דצמבר 2020, הגישה המשיבה גב' נאוה מלכה, בקשה להחזרת תפוס (ה"ת 43848-12-20).

בקשה זו נדונה בפני כב' השופטת מ. קלמפנר-נבון, ולאחר דיון קצרצר, לאור הערות בית המשפט, חזר בו ב"כ המשיבה מהבקשה והיא נמחקה (ראו פרוט' הבקשה מיום 6/6/21).

המשיבה טוענת, כי היא בעלת הרכב, היא לא ידעה על העברת הרכב לידי הנאשם 3, לא היה לה יד בדבר, ועל כן, לא חטאה במאום, ומכאן היא מבקשת שבית המשפט ישיב לה את הרכב.

יצוין, כי במהלך השתלשלות העניינים בנושא זה, הורה בית המשפט לב"כ המשיבה, להגיש תצהיר ומסמכים המאמתים את בעלותה של המשיבה ברכב, כמו פוליסת ביטוח, מסמכים אודות מימון רכישת הרכב וכו'.

המשיבה לא מילאה אחר הוראות בית המשפט, ורק בפתח הדיון האחרון, הוגשו מסמכים חלקיים, אודות חשבון הבנק של המשיבה, ותדפיס מחברת הביטוח, שם לכאורה ביטחה את הרכב.

ב"כ המשיבה, חזר על האמור בבקשתו להשבת הרכב לידי המשיבה, טען כי מדובר במבקשת אשר רכשה את הרכב, תוך הסתייעות בהלוואה אותה שילמה מחשבון הבנק, בית המשפט הופנה לתדפיסי חשבון הבנק, לרישום הרכב על שמה.

נטען, כי הרכב נמסר על ידי המשיבה לבנה, וללא ידיעתה נמסר הרכב על ידי הבן, לחבר אחר שלו, שהוא כנראה הנאשם 3. למבקשת לא היה מושג על כך, היא לא הרשתה זאת, והדבר לא היה על דעתה.

ב"כ המשיבה הסביר לשאלות בית המשפט, כי אכן הגיש בקשה להשבת תפוס, ואכן מחק את הבקשה כמפורט בפרוטוקול אליו הפנה אותו בית המשפט, אך הוא עשה כן, מאחר וקיבל את המלצת כב' השופטת, שלטענתו הבהירה לו שהעניין יוכרע במסגרת גזר הדין של מותב זה, שדן בתיק הפלילי בו הורשע הנאשם 3.

מנגד, טוענת ב"כ המדינה, כי המשיבה לא מילאה אחר החלטת בית המשפט זה והוראות הדין הרלוונטיות, לצורך הוכחת בעלותה ברכב. אין בקומץ המסמכים שצורפו כדי להעיד על בעלותה. עדותה התאפיינה בחוסר ידע כלשהו לגבי הרכב ושימושו, מה שמחזק לשיטת ב"כ המדינה את ההנחה, כי הרכב לא שייך לה.

עוד טוענת ב"כ המדינה, כי ברכב נעשה שימוש על ידי נאשם 3, לביצוע עבירות חמורות של החזקה שלא לצריכה עצמית של כמות נכבדה של סמים, וניסיון להשמיד את הראיות הללו, והדין הוא כי יש לחלט את הרכב ששימש כאמצעי לביצוע העבירות. המשיבה השתתה זמן רב, דבר המעיד על כך שהרכב לא היה באמת בבעלותה, ואין לה כל זיקה אליו, ומשלא עמדה המשיבה בנטל להוכיח את בעלותה ברכב, ולא הוכיחה את זיקתה לרכב, יש לדחות את בקשתה ולחלט את הרכב לטובת המדינה.

דין והכרעה:**התשתית הנורמטיבית -**

ההסדר הנורמטיבי הנוגע לחילוט קבוע בסעיף 36א לפקודת הסמים, וזו לשונו:

"(א) הורשע אדם בעבירה של עסקת סמים, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש שהוא -

(1) רכוש ששימש או נועד לשמש כאמצעי לביצוע העבירה או ששימש או נועד לשמש כדי לאפשר את ביצוע העבירה;

(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.

לענין פסקאות (1) ו-(2) -

'ביצוע העבירה' - לרבות ביצוע כל עבירה אחרת של עסקת סמים, אף אם לא הורשע בה הנידון, ובלבד שהיא קשורה לעבירה שבה הוא הורשע.

(ב) בית המשפט שהרשיע אדם בעבירה של עסקת סמים והוכח לו כי הנידון הפיק רווח מעבירה של עסקת סמים או שהיה אמור להפיק רווח מעבירה כאמור, יקבע בהכרעת הדין, על פי בקשת תובע, שהנידון הוא סוחר סמים ומשעשה כן - יצווה בגזר הדין, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט.

(ג) לא יצווה בית המשפט על חילוט כאמור בסעיף זה אלא לאחר שנתן לנידון וכן אם הם ידועים לבעל הרכוש, למי שהרכוש נמצא בחזקתו או בשליטתו ולמי שטוען לזכות ברכוש (להלן - הטוען לזכות ברכוש), הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

(ד) טען אדם שאינו הנידון לזכות ברכוש כאמור בסעיף קטן (ג), וראה בית המשפט, מטעמים שיירשמו, כי בירור הטענות עלול להקשות על המשך הדין בהליך הפלילי, רשאי הוא לקבוע שהדין בחילוט יהיה בהליך אזרחי; קבע בית המשפט כן, יחולו בהליך האזרחי הוראות סעיף 31(6)....".

בדברי ההסבר אשר נימקו את הצורך בהסדר החילוט האמור הבהיר המחוקק כך:

"...[מנגנון החילוט נועד] להתמודד ביעילות עם סוג זה של עבירות, שרווחיהן קלים והיקפן גדול, מוצע לאפשר אמצעי לחימה שיפגע במוקד הכדאיות: חילוט הרכוש ששימש אמצעי לעבור עבירה, או שהושג כשכר עבירה או כתוצאה ממעשה העבירה. ניקוי סוחר הסמים מרווחיו וממקורותיו הכספיים עשוי להיות מכשיר רב כוח במלחמה בסוחר הסמים, המשחיתים את חלקת חברתנו ומסכנים את מרקמה החברתי... יש איפוא צורך בתפישה חדשה, שתתמקד לא רק בפרט העבריין אלא גם - ובעיקר - בבסיס הכלכלי המשמש מניע ודחף לאיום המתמיד על איכות החיים החברתית במדינה ומחוץ לה. על כן, לוחמה יעילה צריך שתתמקד במקור העצמה הכלכלית ובבסיס המימון של

עסקאות הסמים" (הצעת חוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (מס' 3), תשמ"ח-1988, בעמ' 245).

לפי הוראות סעיף 36א (א) לפקודה, ברירת המחדל היא חילוט חובה, שכן, מצוות המחוקק היא כי אם "הורשע אדם בעבירה של עסקת סמים, יצווה בית המשפט... כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש שהוא..."

בכדי שתקום עילת חילוט לפי הפקודה, צריכים להתקיים שני תנאים מצטברים:

· הרשעה ב"עבירה של עסקת סמים";

· הרכוש שימש כאמצעי לביצוע העבירה או שהושג כתוצאה מן העבירה.

אשר לסייגים לחילוט, הוראת סעיף 36א (א) לפקודה, קובעת עילת סל כללית, לפיה בית המשפט רשאי להימנע מחילוט "אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט". עילה נוספת המקימה סייג לחילוט, נוגעת לזכויות צדדי ג' ברכוש מושא החילוט. הוראת סעיף 36ג (א) לפקודה, הרלבנטית לנדוננו, קובעת כי בית המשפט רשאי להימנע ממתן צו חילוט: "אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש, כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו, או שלא בהסכמתו, או שרכש את זכותו ברכוש בתמורה או בתום לב..."

לאור הוראות הדין, יש לבחון באם מתקיימים תנאי החילוט לפי הפקודה, וככל שהתשובה לכך חיובית, יש לבחון באם המשיבה, הטוענת לזכות קניינית ברכב, הוכיחה את בעלותה בו, ואם כן, האם מתקיימים בעניינה הסייגים לחילוט הרכב, שאז יש להימנע מחילוט, ויש להורות על השבת הרכב למבקשת.

נדון בשאלות אלה כסדרן.

האם תנאי החילוט מתקיימים במקרה דנן ?

אשר להתקיימות התנאי הראשון, "עבירה של עסקת סמים" מוגדרת לפי סעיף 1 לפקודה, כעבירה לפי הפקודה, שעונשה מאסר 20 שנה או יותר.

הנאשם 3 הורשע, בין היתר, בעבירה של גידול והחזקת סם שלא לצריכה עצמית, שעה שהחזיק בצוותא עם הנאשם 2 מעל 50 ק"ג סם מסוכן, עבירה שדין מאסר 20 שנה, ועל כן, מתמלא התנאי הראשון.

אשר להתקיימות התנאי השני, לפי העובדות שנקבעו בהכרעת דין חלוטה, רכב הסקודה, מושא בקשת החילוט, שימש כאמצעי לביצוע העבירות בהן הורשע הנאשם 3.

מכאן שהתנאים הקבועים בחוק המאפשרים לחלט את הרכב, מתקיימים.

האם מתקיימים הסייגים לחילוט ?

אשר לעילת הסל הכללית, בדבר קיומם של "נימוקים מיוחדים" להימנעות מחילוט, אינני סבור כי אלה מתקיימים,

ההיפך מכך. מדובר באירוע חומר ביותר בו הרכב שימש את עברייני הסמים לשנע כמות עצומה של סמים ממעבדת הסמים שהקימו בעיבורה של עיר.

כדי להשיב לשאלה זו יש לבחון באם המשיבה היא אכן בעלת זכות קניינית ברכב, ככל שהתשובה לכך היא בחיוב, יש לבחון באם הוכיחה, את החלופה הרלבנטית בעניינה, העוסקת בשאלה האם הרכב שימש בעבירה ללא ידיעתה או ללא הסכמתה.

יודגש, כי הנטל להוכיח את סייג החילוט, לפי לשון החוק, הוא על הטוען לזכות ברכוש מושא החילוט, כנקבע בהוראת סעיף 36ג (א) "**אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי...**", אמור מעתה, כי נטל הראיה, להראות כי לא ידעה ולא הסכימה לשימוש שנעשה ברכב, מונח על כתפיה של המשיבה.

אשר לאמצעי ההוכחה לזכות ברכוש מושא החילוט, תקנה 3 (ב) לתקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לעניין חילוט רכוש), התש"ן - 1990, קובעת, כי הטוען לזכות ברכוש, יצרף תצהיר ובו יפרט את טענתו לגבי הרכוש ומסמכים המאמתים את בעלותו ברכוש.

האם הוכיחה המשיבה זכותה ברכב ?

עם הגשת הבקשה ע"י המשיבה, בית המשפט נתן החלטה מפורטת, ובה ציין בפני המשיבה מהם המסמכים שעליה להגיש, על מנת לאמת את טענותיה (ראו גם בש"פ 4118/14 **שמחה גנה נ' מדינת ישראל** (2014); בש"פ 6159/01 **אבו עמר נ' מדינת ישראל** (2001)).

דא עקא, כי מסמכים אלה לא הוגשו, הוגש קומץ מסמכים ואף הם חסרים. יצוין, כי בדיון קודם, הציג ב"כ המשיבה לפרקליט חלק מהמסמכים, מבלי שהם כאמור נשלחו קודם לכן לבית המשפט, על מנת שהפרקליט יבדוק את אמיתותם.

רק בפתח הדיון האחרון, הוגשו תדפיסי חשבון בנק של המשיבה, וכן, תדפיס מחברת ביטוח.

לא מצאתי שיש במסמכים חסרים אלה, כדי להוכיח את בעלותה של המשיבה ברכב עובר לתפיסתו ע"י המשטרה.

תדפיסי החשבון מעידים לכאורה על ניכויים לטובת חברת מימון, אך אין בפניי מסמכים המקשרים את ההלוואה הנטענת לרכב מושא החילוט.

תדפיס חב' הביטוח, הוגש תדפיס בודד מחברת ביטוח "מנורה", מתייחס לדוח עבר ביטוחי, בביטוח מקיף הרשום על שם המשיבה.

יצוין, כי האירועים מושא כתב האישום, הם מיום 22/10/18 ועד ליום 4/2/19, כאשר הרכב נתפס בתחילת 2019 עם הפשיטה על מעבדת הסמים.

אין עדות לביטוח נוסף, לפני תפיסת הרכב, כלומר לא הוכח שהיה כיסוי ביטוחי מעבר למועדים הנקובים בכתב האישום, שהם בדיוק בסמוך לתום תקופת הביטוח הנ"ל.

אך גם אם אקבל, כי הרכב נרכש ע"י המשיבה והיה בבעלותה, היא לא הוכיחה, כי היא הייתה בעליו של הרכב עובר לתפיסתו.

העובדות שהוכחו בבית המשפט מוכיחות את ההיפך מכך.

ראשית, אדגיש שוב, כי הנטל להוכיח כי לטוען לזכות ברכוש מושא חילוט זכות קניינית בו, הוא על כתפיו של הטוען. סדרי הדין קובעים את הדרך לכך, והמשיבה לא עמדה בנטל הראיה. המסמכים החסרים, הדלים, שצירפה רק בהוראת בית המשפט ובעת הדיונים, לא ביססו כנדרש את זכותה העכשווית ברכב. עדותה המגומגמת בבית המשפט, הלא אמינה בעיני בית המשפט, הוסיפה וחזקה את המסקנה, כי הרכב אולי נרכש על שמה, כנראה לטובת בנה (המשיבה עושה שימוש במונית), אך מאז שנרכש, עבר ידיים לבנה, שלו רישום בתחום הסמים, ומשם הגיע לידי הנאשם 3, שכאמור, הורשע, בין היתר, בהחזקת כמות עצומה של מעל 50 ק"ג של סמים.

שנית, המשיבה השתהתה זמן רב טרם פנייתה לבית המשפט, מדובר ברכב שנתפס כשנתיים טרם פנייתה לבית המשפט, וגם לאחר שפנתה והובהר לה במה היה מעורב הרכב מחקרה את בקשתה, מבלי שנרשם מפי בא כוחה כל הסתייגות בדבר. השיהוי האמור פועל לחובת המשיבה ולטובת המסקנה, כי הרכב לא היה כבר בבעלותה בפועל, שעה שעבר ידיים והגיע לידי הנאשם 3. אציין, כי הרישום במשרד הרישוי הוא דקלרטיבי בלבד ולא מהותי, הבעלות ברכב יכולה להיות של אדם מסוים המחזיק ועושה בו שימוש, בעוד הרכב רשום על שמו של אדם אחר (ע"א 6299/15 **עו"ד איתן ארז, כונס נכסים נ' עטרת תעשיות 1996 בע"מ (2016)**; **וראו גם סעיף 2 לחוק המיטלטלין התשל"א 1971 המגדיר בעלות במיטלטלין "הזכות להחזיק ולהשתמש בהם ולעשות בהם כל דבר וכל עסקה..."**). בנוסף, דעת לנבון נקל, כי מעלים על בעליו של רכב, שאם רכבו נלקח ע"י המשטרה, לא יישב בחיבוק ידיים זמן כה רב.

שלישית, הכרעת הדין מדברת בעד עצמה, ומלמדת כיצד הנאשם 3 הוזעק על ידי הנאשם 2, לאחר מעצרו של הנאשם 1 (אחיו של הנאשם 2) ושותפו לפשע, באישון לילה, על מנת לסייע לו בדחיפות לסלק את הסמים ממעבדת הסמים, מאותה דירה. הנאשם 3 הגיע למקום עם רכב הסקודה. השניים קצרו וארזו את צמחי הקנביס, בארגזי קרטון, ופינו אותם מהדירה לרכב הסקודה, שחנה מחוץ לדירה, ששימשה מעבדה לגידול וייצור סמים.

לא הוכח ע"י המשיבה, כי הנאשם 3 החזיק ברכב שלא כדין, שעה שהגיע באישון לילה למעבדת הסמים, ונהג בו, תרתי משמע, מנהג בעלים. הראיות הראו, כי האחרון החזיק ברכב והשתמש בו כבעליו לכל דבר ועניין, ולא עלתה במשפט טענה, כי הרכב שייך לאחר.

רביעית, מהחומר שהגישה המדינה עולה, כי בנה של המשיבה שלו רישום פלילי בתחום הסמים, נתפס נוהג ברכב בזמן פסילה, וכאשר השוטר עצר ובדק אותו טען שהרכב שייך לו. המשיבה לא טרחה להביא את בנה לבית המשפט למסירת עדות כדי להסביר כיצד הרכב התגלגל לידי הנאשם 3, התשובה יש להניח מצויה בידי בנה. הלכה מקדמת דנא היא, כי הימנעות בעל דין מהבאת ראיה שבאמתחתו, ללא כל הצדק סביר לכך, מקימה חזקה ראייתית לחובתו, שאילו היה מציג ראיה זו, היתה המסקנה הנובעת ממנה לחובתו, וככל שהראיה משמעותית יותר, כך ביחס ישר המסקנה שניתן להסיק לחובתו (ע"א 548/78 **שרון נ' לוי (1978)**).

בנסיבות מצטברות אלה, התקשיתי לקבל את עדותה המגומגמת, המאוד לא קוהרנטית של המשיבה, אשר לא ידעה למסור מידע אודות הרכב והשימושים בו, לא השתכנעתי כי היא באמת הבעלים בפועל של הרכב, ומי שהחזיקה בו ועשתה בו שימוש כבעלים.

ההתרשמות היא שהרכב עבר בדרך כלשהי לבעלותו והחזקתו של הנאשם 3, אשר בתורו, עשה בו שימוש פלילי, כמפורט בהכרעת הדין, תוך שהסתייע בו לביצוע עבירה ושינוע הסמים.

נוכח מסקנה זו, מתייתר הצורך לדון בשאלה הנוגעת לידיעת המשיבה ו/או הסכמתה לשימוש האסור.

אשר על כן, משמתקיימת עילת חילוט, ולא הוכחה בעלות המשיבה ברכב עובר לשימוש האסור בו, מן הראוי לחלט את הרכב לטובת המדינה, בשים לב לפשעים החמורים שבוצעו באמצעותו, ותוך הסתייעות בו, על מנת להגשים את התכליות הקבועות בדין.

לפיכך, הבקשה להשבת הרכב נדחית וניתן בזה צו לחילוט הרכב לטובת המדינה.

בשולי ההחלטה, הנני נדרש לבקשתה של המשיבה להורות על ביטול ההוצאות שנפסקו לחובתה, עקב אי התייצבותה לדין הקודם, שהוקדש לדין בבקשה. אציין, כי באותו מועד לא הוגש לבית המשפט שום מסמך המאשר את אי התייצבותה של המשיבה, והזמן הדיני שהוקדש לדין, ירד לטמיון. בשל כך, חויבה המשיבה בהוצאות.

יחד עם זאת, בשים לב לדברים שמסרה המשיבה לבית המשפט בפתח הדין האחרון, הנוגעים למצבה הבריאותי והכלכלי, נמצא לנכון לבטל את ההוצאות שנפסקו לחובת המשיבה לטובת המדינה, בהחלטה מיום 11/7/22.

המזכירות תדאג לעדכן את המרכז לגביית קנסות והוצאות, לבל ינקטו בהליכי גביה כנגדה.

המזכירות תשלח העתק ההחלטה בדואר רשום לצדדים.

ניתנה היום, ח' תשרי תשפ"ג, 03 אוקטובר 2022, בהעדר הצדדים.